

UMEÅ UNIVERSITET

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2021 FÖR LÄRARHÖGSKOLAN VID UMEÅ UNIVERSITET

Avstämning av verksamhetsplan

Dnr FS 1.3.3-524-22

UMEÅ UNIVERSITET

Nyckeltal för Lärarhögskolan 2017–2021

LÄRARHÖGSKOLAN	2017	2018	2019	2020	2021
Organisation					
Antal institutioner/arbetsenheter/centrumbildningar					
Ekonomi					
Intäkter totalt (tkr)*	229 511	242 062	245 668	242 626	273 694
- Varav utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr, vh 10-13)	166 968	182 514	177 922	176 011	203 760
- varav andel anslag (%) vh 10-11	85%	80%	82%	83%	82%
- varav andel externa intäkter (%) vh 12-13	15%	20%	18%	17%	18%
Varav forskning och utbildning på forskarnivå (tkr, vh 20-23)	51 968	45 389	52 976	51 320	54 448
- varav andel anslag (%) vh 20-21	93%	88%	94%	99%	96%
- varav andel externa intäkter (%) vh 22-23	7%	12%	6%	1%	4%
Varav övrig/universitetsgemensam verksamhet (tkr, vh 90-91, vh 97)	14 030	14 159	14 770	15 296	15 486
- varav andel anslag (%)	99%	100%	99%	98%	98%
- varav andel försäljningsintäkter (%)	1%	0%	1%	2%	2%
- varav andel övriga intäkter (%)					
Kostnader totalt (tkr)**	-229 165	-254 323	-254 429	-244 686	-271 309
- varav andel löne- och övriga personalkostnader (%)	8%	7%	8%	9%	82%
- varav andel lokalkostnader (%)	1%	1%	1%	1%	1%
- varav andel driftskostnader (%)	90%	90%	90%	88%	15%
- varav andel övriga kostnader (%)	2%	2%	2%	2%	2%
Balanserade medel (tkr, summan av myndighetskapital och ej förbrukade)	97 668	93 894	94 793	97 349	100 117
Myndighetskapital (tkr)	75 394	59 414	56 336	54 276	67 102
- Varav årets kapitalförändring	346	-15 980	-8 760	-2 059	12 826
- Varav balanserat kapital	75 048	75 394	65 096	56 336	54 276
Myndighetskapital/Kostnader (%)	33%	23%	22%	22%	25%
Ej förbrukade projektmedel (tkr)	22 274	34 480	38 457	43 073	33 015
Andel extern finansiering (%)	22%	32%	25%	18%	22%
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå					
Antal helårsstudenter	2 127	2 051	2 049	2 135	2 227
- varav andel kvinnor (%)	72%	74%	73%	71%	74%
- varav andel män (%)	28%	26%	27%	29%	26%
- varav andel program (%)		81%	82%	78%	78%
- varav andel avancerad nivå (%)		23%	24%	19%	17%
- varav andel distans/hät (%)		35%	38%	42%	42%
Antal helårsprestationer	1 857	1 854	1 815	1 818	1 952
Antal studieavgiftsskyldiga studenter (hstk)			0	0	0
Antal inresande utbytesstudenter (hstk)	14	16	17	11	8
Antal utresande utbytesstudenter (hstk)	18	3	1	0	0
Prestationsgrad (%)	87%	90%	89%	86%	88%
Forskning och utbildning på forskarnivå					
Antal nyantagna doktorander	0	26	0	22	0
- varav andel kvinnor (%)	0%	81%	0%	59%	0%
- varav andel män (%)	0%	19%	0%	41%	0%
Antal aktiva doktorander	50	74	62	77	69
- varav andel kvinnor (%)	62%	68%	68%	64%	67%
- varav andel män (%)	48%	32%	32%	36%	33%
Antal doktorsexamina	10	2	10	8	4
- varav andel kvinnor (%)	60%	50%	80%	63%	25%
- varav andel män (%)	40%	50%	20%	37%	75%
Antal licentiatexamina	0	0	0	1	0
- varav andel kvinnor (%)	0%	0%	0%	100%	0%
- varav andel män (%)	0%	0%	0%	0%	0%
Erhållna forskningsbidrag (tkr)***	4 000	5 200	7 443	7 699	10 262
Antal referegranskade vetenskapliga publikationer					
Personal					
Antal anställda (individer)	20	22	22	23	24
Antal anställda (årsarbetskrafter)	18	19	20	20	22
- varav andel kvinnor (%)	72%	65%	59%	59%	67%
- varav andel män (%)	28%	35%	41%	41%	33%
Varav andel lärare/forskare	6%	5%	5%		
- varav andel kvinnor (%)	100%	100%	100%		
- varav andel män (%)					
Varav andel professorer					
- varav andel kvinnor (%)					
- varav andel män (%)					
Varav andel disputerade lärare	100%	100%	100%		
- varav andel kvinnor (%)	100%	100%	100%		
- varav andel män (%)					
Antal postdoktorer (anställda och anknutna)					
- varav andel anställda postdoktorer					
- varav andel anknutna postdoktorer					

*För att få fram Lärarhögskolans intäkter har de intäkter som fördelas ut till institutionerna räknats bort. På vh 10-13 har följande projekt plockats bort; 6000 00 011, 11 100, 11 235, 11 240, 11 700, 18 010, 13 500 och 13 520 På vh 20-22 har följande projekt plockats bort; 6000 18 011, 41 000 och 41 100.

**För att få fram kostnaderna har de intäkter som fördelats ut till institutionerna lagts till på budgetkod 410, löner. Det finns inget sätt att utläsa hur de intäkter som Lärarhögskolan fördelar till institutionerna fördelar sig på olika kostnadsposter på institutionerna. För enkelhetens skull har därför allt lagts på lön. Till och med 2020 lades dessa kostnader på drift.

***Utav dessa erhållna forskningsbidrag har 7 833 tkr vidareförmedlats till lärosäten som ingår i Umeå-noden inom ULF-uppdraget.

UMEÅ UNIVERSITET

Presentation av Läraryhögskolan

Läraryhögskolan vid Umeå universitet (Umu) ansvarar för universitetets samlade ekonomiska resurser för läraryutbildning och forskning inom det utbildningsvetenskapliga området. Läraryhögskolan ska samordna, utveckla och kvalitetssäkra läraryutbildning och utbildningsvetenskap vid Umu.

Styrelsen och föreståndarens beslutsmöten är beslutande organ vid Läraryhögskolan. Beredande organ är forskningskommittén samt de sex programråden. Ledamöter i de beredande organen nomineras av fakulteterna och utses av Läraryhögskolans styrelse. Läraryhögskolans kansli är en stödfunktion till ledning och styrelse. Kansliet leds av en kanslichef. På kansliet sker det dagliga arbetet med bland annat ärendeberedning, utbildningsledning, arbete med forskningsfrågor, studievägledning, placeringar av studenter som ska genomföra sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och praktik, fördelning av ekonomiska resurser och arbete med ett flertal regeringsuppdrag.

Vid Umu erbjuds en bredd av läraryutbildningar med många vägar in till läraryrket, både som reguljära programutbildningar och i form av särskilda regeringsuppdrag. Inom Läraryhögskolan utbildas förskollärare, grundlärare med inriktning mot fritidshem, förskoleklass - årskurs 1-3 och årskurs 4-6, ämneslärare för årskurs 7-9 och för gymnasiet, yrkeslärare, studie- och yrkesvägledare, speciallärare och specialpedagoger. Det erbjuds också kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) i tre varianter: halvfart, helfart samt en variant som riktar sig mot personer med forskarexamen.

Läraryhögskolan stödjer utbildningsvetenskaplig forskning genom fördelning av medel till enskilda forskare såväl som forskargrupper. Även forskarutbildning stöds genom forskarskolan inom det utbildningsvetenskapliga området.

Urval av händelser under det gångna året

Likt året innan har 2021 präglats av coronapandemin. Läraryhögskolans kansli och ledning har arbetat på distans under större delen av året och universitetslärarna som undervisar på Läraryhögskolans program har fortsatt sitt arbete med att bedriva undervisning helt eller delvis på distans.

I början av 2021 kom Universitetskanslersämbetets (UKÄ) besked efter att året innan ha granskat yrkeslärarprogrammet. Omdömet var att programmet håller hög kvalitet. I och med det bedöms samtliga granskade program vid Läraryhögskolan hålla hög kvalitet.

Läraryhögskolan har deltagit i den kollegiala granskningen (auditen) av Samhällsvetenskaplig fakultet, vilket var lärorikt inför det egna kvalitetsarbetet. Utvärderingen av Läraryhögskolans organisation har pågått under hela 2021 och Läraryhögskolan har haft en representant i arbetsgruppen. En rad styrdokument har reviderats under året, bl.a. verksamhetsplanen samt den interna arbetsordningen.

Under året har Läraryhögskolan i samverkan med Region Västerbotten och regionens kommuner startat en arbetsintegrerad variant av grundlärarprogrammet med inriktning mot årskurs 4-6. Särskilda medel har utgått från regeringen för detta.

UMEÅ UNIVERSITET

Rådsordförandeträffar (ROT) har införts vid Lärarhögskolan, där programgemensamma frågor diskuteras. Vid dessa möten deltar ordförandena för de sex programråden liksom delar av Lärarhögskolans ledning och utbildningsledare.

Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté beslutade om bidrag under hösten 2021. Rickard Danell, sociologiska institutionen, beviljades totalt 4 339 000 kronor för projektet "Doktorandernas beroende av handledare och lokala forskningsnätverk för framgångsrik avhandlingsskrivning och framtida forskarkarriär". Fanny Pettersson, pedagogiska institutionen, beviljades totalt 400 000 kronor för workshops "Immersive Technologies for Hybrid Learning - expanding the scope of remote teaching in pandemic times". Carla Jonsson vid institutionen för språkstudier beviljades medel från Skolforskningsinstitutet för projektet "Modersmål, minoriteter och språklig heterogenitet: Undervisningsformer och praktiker i förskola och skola med fokus på litteracitet (MMS)".

Under hösten 2021 genomfördes för första gången Lärarhögskolans dag, en ny mötesplats för att samla Umu-medarbetare som verkar inom Lärarhögskolan. Deltagarna diskuterade på vilket sätt utbildning, forskning och administration kan utvecklas och i vilken riktning Lärarhögskolan kan utvecklas de närmsta åren. Lärarhögskolans dag planeras att anordnas en gång per termin. Ett internt nyhetsbrev initierades under 2021.

Analys av resultat

Utbildning

Målområde 1: Utbildning med hög kvalitet

Utbildningskvalitet

I UKÄ:s granskning av ämneslärarprogrammet 2020 riktades kritik mot inriktningen matematik. Kritiken ledde till att en mängd åtgärder vidtogs, såväl inom matematikinriktningen som ämnesövergripande, vilka redovisats till UKÄ. I februari 2021 meddelades resultatet där inriktningen matematik erhöll hög kvalitet. Det innebär att samtliga inriktningar i ämneslärarprogrammet nu bedöms hålla hög kvalitet. Under 2021 meddelades även resultatet av UKÄ-granskningen av yrkeslärarprogrammet där samtliga granskade områden bedömdes ha hög kvalitet. I och med yrkeslärarprogrammets positiva resultat bedöms nu samtliga av Lärarhögskolans utbildningsprogram hålla hög kvalitet.

Studentinflytande och information

Utifrån resultatet av den senaste studentkårsskrivelsen läggs vid Lärarhögskolan särskild vikt vid fokusområdet studentinflytande och information för de kommande tre åren. Övriga fokusområden för Lärarhögskolan är kontaktperson inom respektive program samt VFU. Lärarhögskolans ledningsgrupp har under 2021 träffat studentföreningen UmPe:s ledning vid ett par tillfällen och Umeå studentkårs ledning vid ett tillfälle. Syftet med träffarna var att utbyta information om aktuella frågor inom respektive verksamhet samt att stämma av arbetet med studentinflytande och information. Arbetet anses vara delvis uppfyllt. Vid träffarna diskuterades betydelsen av studentrepresentation inom Lärarhögskolans olika organ och avsaknaden av studeranderepresentanter i programrådet för specialpedagoger och speciallärare samt programrådet för förskollärare.

UMEÅ UNIVERSITET

Språkförmåga

En arbetsgrupp har under vårterminen 2021 arbetat fram ett förslag på långsiktiga åtgärder för att stärka lärarstudenters förmåga att skriva akademiska och professionsanknutna texter. Arbetsgruppen har utgått från forskning om skrivande och skrivutveckling, beprövad erfarenhet från studieverkstaden och lärarutbildning samt tidigare lokala rapporter om skrivande och progressionsbeskrivningar i lärarutbildningen.

Hållbar utveckling

Under 2021 har ett förbättringsarbete gällande hållbar utveckling fortsatt inom forskolläraryrket kurser för att säkerställa innehåll, progression och samordning av det pedagogiska innehållet gällande hållbar utveckling i relation till examensmålet. Anledningen till utvecklingsarbetet var den kritik som UKÄ 2019 riktade mot området hållbar utveckling inom forskolläraryrket. Bedömningen är att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med de brister som UKÄ fann i sin granskning.

Kvalitetssystemet

En extern kollegial granskning av speciallärar- och specialpedagogprogrammen genomfördes under vårterminen 2021. Slutrapporten visade på styrkor inom programmen liksom utvecklingsområden. Arbete med att stärka kvaliteten i de två programmen utifrån de rekommendationer som granskarna hade påbörjades under 2021 och pågår ännu.

Självskattning avseende tre aktiviteter i kvalitetssystemet

Självskattningen görs enligt nedanstående skala.

0	Vi har inte diskuterat nödvändigheten av aktiviteten eller uppnått enighet i organisationen att det är prioriterat att arbeta med.
1	Vi har en konsensus i organisationen att vi ska jobba aktivt med införandet av aktiviteten.
2	Vi har initierat diskussion och planerar implementeringsarbete.
3	Vi har kommit en bit på väg vad gäller implementering.
4	Vi har implementerat verksamhet som är kopplad till aktiviteten.
5	Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra implementeringen av aktiviteten.

Aktivitet 3. Kursutvärdering

Kursutvärderingar genomförs på kursnivå och ligger därför på institutionerna. Resultatet av kursutvärderingar diskuteras i programråd samt i den regelbundet återkommande dialogen mellan Lärarhögskolans ledning och institutioner. Vi har dock identifierat att återkopplingen av resultatet till studenter behöver utvecklas.

Självskattning: Nivå 3

Aktivitet 6. Verksamhetsberättelse och verksamhetsplan för utbildningsprogram och forskarutbildningsämne

Samtliga utbildningsprogram vid Lärarhögskolan gör årligen en kombinerad verksamhetsberättelse för föregående år och en verksamhetsplan för kommande år. I verksamhetsberättelsen sammanställs resultatet av uppföljningar och utvärderingar och i verksamhetsplanen presenteras förslag till förändringar, åtgärder och utvecklingsinsatser. Den kombinerade verksamhetsberättelsen och verksamhetsplanen är en central komponent i kvalitetsarbetet och ligger till grund för de årligen återkommande dialogerna mellan ledningen för Lärarhögskolan och programråden. Utifrån dessa dialoger sammanställs en uppföljnings- och

UMEÅ UNIVERSITET

åtgärdsplan som beslutas av styrelsen för Lärarhögskolan. Vi arbetar kontinuerligt för att utveckla arbetet med verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner, exempelvis genom att förse programråden med nyckeltal för att möjliggöra jämförelser över tid och program.

Självskattning: Nivå 3

Aktivitet 7. Utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning

Under 2021 genomfördes en extern kollegial granskning av speciallärar- och specialpedagogprogrammet. Åtterrapporering ägde rum i juni samma år. Utifrån denna rapport har åtgärder vidtagits för att stärka kvaliteten i programmen. Implementering sker under 2022. Under hösten 2022 ska en extern kollegial granskning ske av studie- och yrkesvägledarprogrammet. Två granskare är rekryterade till det uppdraget. Vi arbetar dock för att utveckla systematiken i vår interna arbetsprocess, exempelvis tillsättning av granskare, granskningens omfattning och implementering av resultat i granskat program.

Självskattning: Nivå 3

Målområde 2: Kompetensförsörjning av förskollärare, lärare och studie- och yrkesvägledare i regionen och nationellt

Nationella regeringsuppdrag och satsningar

Umeå universitet har inom ramen för regeringsuppdrag *Fler vägar in i läraryrket* (FVI) bedrivit ett tiotal ämneskompletterande kurser och kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan med flexibla undervisningsformer. Regionala och nationella marknadsföringsinsatser riktade mot skola, förskola och fritidshem har bedrivits, vilka har genererat tusentals kontakter med presumtiva studenter som försökt hitta sina individuella vägar till en lärar- eller förskollärarexamen, utökad behörighet eller allmän kompetensutveckling.

Lärarhögskolans arbete inom regeringsuppdraget *Vidareutbildning av lärare* (VAL) har under 2021 bland annat handlat om att i samarbete med andra lärosäten fortsätta utvecklandet och även tillämpning av två modeller för validering. En modell för validering inom det förskolepedagogiska ämnesområdet och en modell för validering inom det fritidspedagogiska ämnesområdet. Lärosätena har även i samband med detta utvecklat lärosätsgemensamma kurser inom det fritidspedagogiska ämnesområdet som ges på distans och halvfart. Modellerna förväntas utgöra ett stöd i arbetet med att validera de kunskaper som erfaren, men obehörig personal med lång erfarenhet har, inom ramen för förskolans och fritidshemmets uppdrag. Antalet sökande till alla målgrupper inom VAL var under 2021 mycket högt, cirka 29 procent högre än 2020, vilket till stor del beror på de förändrade reglerna i den förordning som styr VAL (2011:696 ändrad t om 2021:724). Ändringarna innebär exempelvis att vissa begränsande datumkrav är borttagna och att även studerande mot en förskollärarexamen får studera 120 högskolepoäng och inte endast 30 högskolepoäng som tidigare.

Inom ramen för regeringsuppdraget *Arbetsintegrerad lärarutbildning* (AIL) har Lärarhögskolan startat en arbetsintegrerad variant av grundlärarprogrammet med inriktning av årskurs 4-6. Utbildningen genomförs i samverkan med skolhuvudmän. Tolv kommunala skolhuvudmän skapade lärarutbildningsanställningar för 28 studenter. Utbildningen genomförs med 75 procent studietakt parallellt med 50 procent arbete vid en skola. Arbetet har även påbörjats med att ta fram en arbetsintegrerad variant av grundlärarprogrammet med inriktning mot fritidshem, med start hösten 2022. Även inom *Utländska lärares och akademikers vidareutbildning* (ULV) har arbetet fortskridit enligt plan.

UMEÅ UNIVERSITET

Fortbildning på avancerad nivå

I Lärrhögskolans fristående kursutbud ingår kurser på avancerad nivå inom huvudområdena pedagogisk yrkesverksamhet samt språkdidaktik. Kursutbudet för de fristående kurserna på avancerad nivå är dock spretigt. Inom ramen för ett samverkanslektorat har därför ett arbete genomförts med syfte att kartlägga och systematisera befintligt kursutbud. I det arbetet har ett behov av magisterutbildning med inriktning på praktknära forskning framkommit.

Söktrycket till speciallärar- och specialpedagogprogrammen inför hösten 2021 var i likhet med tidigare år högt. Under året har åtgärder vidtagits för att öka antalet registrerade nybörjare på de två programmen vilket resulterat i fler registrerade studenter. Lärrhögskolan har sett över sina rutiner för antagning för att i möjligaste mån se till att antalet registrerade studenter fyller antalet studieplatser. Institutionerna har anställt personal för att säkra upp att antalet personal är tillräckligt. Undervisningssituationen har visserligen underlättats, men fler åtgärder behöver vidtas för att fler studenter ska kunna antas till programmen.

Strategier för en riktad marknadsföring

Den kommunikationsplan som togs fram under 2021 innehåller bl.a. som mål att utarbeta en samlad plan för studentrekrytering (inklusive avancerad nivå), samt en prioriterad studentrekrytering för de utbildningar som har lågt söktryck.

Målområde 3: Hög kvalitet i den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU)

Pandemin av covid-19 har även under 2021 medfört en ansträngning för genomförande av VFU och praktik inom Lärrhögskolans utbildningar. På grund av restriktionerna har många anpassningar behövt göras, bland annat har de fysiska VFU-besöken ersatts av digitala träffar där bedömningar av studenters prestationer gjorts. För ämneslärarprogrammet genomfördes ett skifte av den avslutande VFU-kursen (Läraryrkets dimensioner) och examensarbetet. Skälet var att situationen i skolan var alltför ansträngd och en flytt till våren 2021 sågs som en nödvändighet för att underlätta för skolverksamheten. Även ämneslärarprogrammets första korta VFU-kurs genomfördes med ett alternativt upplägg, vilket fick mycket positiv feedback från studenter och lärare.

Lärrhögskolan har sedan tidigare en särskild strategisk grupp för VFU-frågor. Den gruppen består av företrädare för såväl verksamheten som avnämarna under ledning av biträdande föreståndare. Gruppen diskuterar frågor som rör VFU exempelvis deras innehåll, längd och placering i utbildningen men även frågor som bedömningsunderlag och stöddokument kring VFU-besöken. I januari 2021 bildades en universitetsintern VFU-grupp som består av fem personer från den strategiska VFU gruppen, med syfte att öka kvaliteten i VFU.

Lärrhögskolan har sedan tidigare beslutat att införa en begränsning av antalet examinationer på samtliga kurser som innehåller VFU och praktik vilket lett till tydligare rutiner i de fall studenter erhåller betyget underkänd på en kurs.

En UPL-utbildning gentemot universitetslärare genomfördes under 2021 och handledarutbildningar för lärare och förskollärare (bedömning 3,5 hp och handledningssamtal 4 hp) har genomförts både som uppdragsutbildning och som fristående kurs.

UMEÅ UNIVERSITET

Under 2021 har förskollärarrådet genomfört en genomlysning av samtliga VFU-kurser inom programmet för att säkerställa innehåll, progression och samordning av innehållet inom och mellan kurserna.

Vidare har ett tilläggsavtal tecknats med skolhuvudmän vilket säkerställer att försöksverksamheten för VFU vid övningskolor och övningsförskolor löper vidare.

Målområde 4: Internationalisering

Under 2021 har Lärarhögskolan tillsammans med involverade institutioner, International Office samt partneruniversitet skapat goda möjligheter för studentutbyte, internationellt kursdeltagande eller genomförande av utlandsförlagd VFU/praktik (utbytetermin inom förskolläraryrket, utlandsstudier, praktik inom studie- och yrkesvägledarprogrammet eller VFU/praktik vid svenska/utländska skolor i utlandet). Lärarhögskolan har även vid två olika tillfällen under året utlyst internationaliseringsmedel för ökad internationalisering både för anställda och för studenter. Coronapandemin innebär dock att huvuddelen av de internationella verksamheterna låg nere under hela året. Lärarhögskolan har ett fortsatt aktivt deltagande i det internationella nätverket Arctic Five (Education).

På forskarutbildningsnivå finns en tydlig internationaliseringsstrategi vilken genomsyrar verksamheten. Även här har pandemin påverkat möjligheterna till internationella forskningsinternat samt internationell rekrytering av doktorander, utländska lärare och gäster. På grund av pandemin försenades studierna med en termin för två utlandsrekryterade doktorander. Då det inte var möjligt att arrangera ett fysiskt forskningsinternat har forskarskolan i stället arrangerat en kursvecka via Zoom tillsammans med Bangor University, Wales.

Forskning

Målområde 1: Vid Umeå universitet bedrivs omfattande utbildningsvetenskaplig forskning av hög kvalitet

Lärarhögskolan har i hög grad kunnat arbeta utifrån tidigare utprovade former för att stärka utbildningsvetenskaplig forskning i sin strävan mot att uppnå Umeå universitets visionsmål. Genom sin breda definition av utbildningsvetenskap har Lärarhögskolan kunnat fördela medel som stöd till forskning inom pedagogik, pedagogiskt arbete, ämnesdidaktik likväl som till utbildningsvetenskapliga projekt inom andra discipliner. Till forskarskolan i utbildningsvetenskap antogs under året inga nya doktorander. Lärarhögskolan har fördelat sex kvalitets- och prestationsbaserade anslag på 1,2 mnkr vardera för forskningstid inom utbildningsvetenskap, samt fyra anslag på 600 tkr vardera för nydisputerade. Lärarhögskolan har även lyst ut internationaliseringsmedel under 2021 men på grund av pandemin och de reserestriktioner som följt i dess spår har endast ett fåtal aktiviteter kunnat ges stöd. Detta har framför allt gällt deltagande i eller anordnande av digitala konferenser.

Liksom tidigare år har utbildningsvetenskaplig forskning vid Umeå universitet även i år fördelats externa anslag, i första hand från Vetenskapsrådets Utbildningsvetenskapliga kommitté (VR/UVK) men även från Skolforskningsinstitutet. Lärarhögskolan har även lyst ut och fördelat planeringsmedel som stöd till ansökningar som fått höga betyg i VR/UVK:s och Skolforskningsinstitutets utlysningar som ett led i strävan att öka konkurrenskraften inför kommande utlysningar.

UMEÅ UNIVERSITET

Målområde 2: Risktagande och nydanande forskning

Lärarhögskolans resursfördelningssystem ger ett gott stöd för innovativ och nydanade utbildningsvetenskaplig forskning. Under året har Lärarhögskolan fördelat medel till enskilda forskare likväl som forskargrupper och har även lyst ut planeringsbidrag för att ge möjlighet till forskare att stärka sina ansökningar till VR/UVK samt Skolforskningsinstitutet. Forskarskolan i utbildningsvetenskap, med doktorander från alla fyra fakulteter och ca 15 institutioner, fungerar som en plattform för utbildningsvetenskapligt kunskapsutbyte och nätverkande, vilket i förlängningen skapar utmärkta förutsättningar för innovativ, tvärvetenskaplig forskning.

Målområde 3: Lärarhögskolan stärker forskning kopplad till verksamhetsutveckling

Lärarhögskolan har genom försöksverksamheten ULF (Utveckling, Lärande, Forskning) fördelat medel till ett specialpedagogiskt FoU-projekt i samverkan mellan Umeå kommun och forskare vid främst pedagogiska institutionen. Utöver detta projekt pågår sedan tidigare ett antal FoU-projekt inom ramen för ULF och som involverar skolhuvudmän från Vännäs, Örnsköldsvik, Region 10 och Piteå. Försöksverksamheten ska utveckla och pröva modeller för långsiktig samverkan mellan akademi och skola, vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning och ska präglas av jämlika villkor mellan skola och akademi. Det innebär att skolans frågeställningar står i fokus och att yrkesgrupper inom skolan ska kunna ta initiativ till utvecklings- och forskningsprojekt. Uppdraget pågick under perioden 2017–2021 med syfte att bidra till en starkt vetenskaplig grund i skolan samt i förskolläro- och lärarutbildningarna. Under året har också en samverkanslektor haft i uppdrag av Lärarhögskolan att hitta former för samverkan mellan skola och akademi kring examensarbeten.

Målområde 4: Universitetet har en attraktiv utbildning på forskarnivå

År 2021 har för forskarskolan i utbildningsvetenskap i hög grad kommit att präglas av pandemin och dess konsekvenser för nätverkande och internatverksamhet, samt internationaliseringsarbete. Lärarhögskolans internationaliseringsmedel är sökbara även för doktorander och det finns också en särskild pott för internationalisering av forskarutbildningen. De som erhållit medel i dessa utlysningar har dock endast i undantagsfall kunnat använda dessa, även detta på grund av pandemin. I stället har internationalisering på hemmaplan fått ersätta resor och fysiska möten. Forskare från utländska lärosäten har haft föreläsningar via Zoom i tre kurser som erbjudits av forskarskolan under året. Forskarskolan har också genomfört en kursvecka på Zoom tillsammans med lärare och doktorander från Bangor University, Wales. Doktorander i utbildningsvetenskap vid Umeå universitet har också kunnat delta i det nordiska forskarutbildningsnätverket NorTEd:s stora konferens i Odense som möjliggjorde både fysiskt deltagande och deltagande online.

Samarbetet på nationell nivå har i huvudsak koncentrerats till Högskolan Dalarna med vilken Forskarskolan genomfört en gemensam kursvecka. För att fortsatt kunna utgöra en utbildningsvetenskaplig plattform trots begränsningen av fysiska möten har forskarskolans ledning i ett tidigt skede i pandemin inrättat ett s.k. FU-room, en zoom-baserad mötesplats där alla doktorander som vill kan träffas en gång i veckan både för social samvaro och för vetenskapliga diskussioner. Detta forum har etablerats som en trygg plattform och har fått fler och fler deltagare.

UMEÅ UNIVERSITET

Hösten 2021 antogs inga nya doktorander till forskarskolan i utbildningsvetenskap. Doktoranderna samfinansieras av sina respektive institutioner och, i ett fall, även av Region Västerbotten som extern part. Forskarskolan hade 69 aktiva doktorander under året.

Stödverksamhet

Målområde 1: Lärarhögskolans kansli arbetar för att ge hela Lärarhögskolans verksamhet ett gott professionellt stöd

Många medarbetare vid Umu:s fyra fakulteter medverkar i Lärarhögskolans olika verksamheter. På lönelistan har Lärarhögskolan dock bara 24 medarbetare, vilka är anställda på kansliet. Medarbetarna på kansliet har funktioner såsom utbildningsledare, utbildningssamordnare, controller, forskningssamordnare, projektledare, ekonomisamordnare, studievägledare etc. Ett antal av medarbetarna arbetar deltid, huvudsakligen på grund av delpensioner. Detta skapar utmaningar i bemanningen, då det blir ett pusslande för att klara verksamhetens behov. Ett antal rekryteringar har genomförts under året, bl.a. av en studievägledare, en utbildningssamordnare och en ekonomiadministratör. En seniorkonsult fick förlängd anställning för arbete med övningskolor och övningsförkolor och en projektledare fick förlängd anställning för arbete med arbetsintegrerad lärarutbildning.

De rekryteringar som gjorts till kansliet har haft syftet att kansliet ska kunna erbjuda ett ännu bättre stöd till ledning, styrelse, programråd, forskningskommitté, institutioner och andra avnämare. En strategisk kompetensförsörjningsplan beslutades under 2021, med syfte att tydliggöra ansvars- och arbetsfördelningen och att fungera som ett stöd för ledningen kring behov av kommande rekryteringar.

Målområde 2: Lärarhögskolan är en inkluderande arbetsplats där medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö är i fokus

Se rubriker *Arbetsmiljö* samt *Mångfald och lika villkor* under Teman.

Teman (från Umeå universitets verksamhetsplan 2020 - 2022)

Forskning med hög kvalitet och genomslagskraft

Lärarhögskolan arbetar utifrån en långsiktig, strategisk plan för en ökad omfattning av utbildningsvetenskaplig forskning av hög kvalitet. Lärarhögskolan har inom ramen för utlysningen för sökbar resurs fördelat ett antal anslag till välmeriterade forskare samt nydisputerade för genomförandet av utbildningsvetenskapliga forskningsprojekt. Då kriterierna för fördelning utgår både ifrån en sammanräkning tidigare meriter och en kvalitativ bedömning av forskningsplan är förutsättningarna goda för att medlen ska generera forskning av hög kvalitet.

Lärarhögskolan fördelade en fortsättningscheck på 120 tkr vardera till de fem FoU-projekt inom ULF som redan var i gång sedan tidigare. Syftet var att forskningsledarna skulle utvidga och/eller utveckla projekten. 2021 blev ett mellanår i avvaktan på slutrapportering och nya direktiv. Under året fortsatte också dialogprocessen med fakulteter och institutioner om riktade forskningssatsningar för att kunna stödja viktiga utbildningsvetenskapliga forskningsmiljöer mer långsiktigt.

UMEÅ UNIVERSITET

Lärrhögskolans resursfördelningssystem ger ett gott stöd för innovativ och nydanade utbildningsvetenskaplig forskning. Under året har Lärrhögskolan fördelat medel till enskilda forskare likväl som forskargrupper och har även lyst ut planeringsbidrag för att ge möjlighet till forskare att stärka sina ansökningar till VR/UVK samt Skolforskningsinstitutet. Forskarskolan i utbildningsvetenskap fungerar som en plattform för utbildningsvetenskapligt kunskapsutbyte och nätverkande, vilket i förlängningen skapar utmärkta förutsättningar för innovativ, tvärvetenskaplig forskning.

Lärrhögskolan har sedan flera år tillbaka arbetat med att hitta fungerande former för att öka kopplingen mellan utbildning och forskning. Lärrhögskolans ledning genomför årligen systematiska dialoger med institutioner utifrån institutionernas kompetensförsörjningsplaner. Dessa dialoger ligger bland annat till grund för Lärrhögskolans långsiktiga och strategiska satsningar för utveckling av vetenskaplig kompetens till gagn för programmen. Antalet disputerade lärare har succesivt höjts över åren och Umeå universitet hävdar sig mycket väl nationellt vad gäller andel disputerade undervisande lärare. Även inom försöksverksamheten ULF har aktiviteter genomförts för att stärka denna koppling. Bland annat har ett av de FoU-projekt som Lärrhögskolan fördelat medel till arbetat med att involvera studenter i projektet.

Lärrhögskolan har genom försöksverksamheten ULF under 2021 fortsatt arbetet med att utveckla och pröva modeller för långsiktig samverkan mellan akademi och skola, vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Arbetet ska präglas av jämlika villkor mellan skola och akademi. Det innebär att skolans frågeställningar står i fokus och att yrkesgrupper inom skolan ska kunna ta initiativ till utvecklings- och forskningsprojekt. Uppdraget som nu slutrapporterats har pågått under perioden 2017–2021 och ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i skolan samt i förskollärrar- och lärarutbildningarna. En samverkanslektor har haft som uppdrag att hålla samman den omfattande verksamhet vid Umu som regeringsuppdraget innebär och en annan samverkanslektor har haft i uppdrag att hitta former för samverkan mellan skola och akademi kring examensarbeten.

Utbildning med hög kvalitet

Som nämns ovan under rubriken *Utveckling av kvalitetssystemet* har Lärrhögskolan, med anledning av kritiken i UKÄ:s utbildningsgranskningar, infört ett nytt inslag i det systematiska kvalitetsarbetet i form av en samlad uppföljning av kursplaner med avseende på säkerställande av examensmål, kontinuitet och progression. Denna del sker utöver Umu:s reguljära komponenter i kvalitetssystem för utbildning på grund och avancerad nivå. Uppföljningen kommer att genomföras vart tredje år, i tillägg till den befintliga matrisen med FSR relaterade till examensmål. Den reviderade handläggningsordningen för kvalitetsarbetet innebär också att självständiga arbeten inom Lärrhögskolans domän fortsättningsvis kommer att granskas vart tredje år av kollegor inom Umu och vart sjätte år genom extern granskning. Denna åtgärd bedöms bli central för att säkerställa kvaliteten på och ett fortlöpande kvalitetsarbete av examensarbetena.

Revidering av ramkursplanerna för VFU inom ämneslärarprogrammet har påbörjats för att stärka kvaliteten. Kompetensutveckling för handledare vid övningsförskolor/skolor har fortsatt.

Lärrhögskolan har under året arbetat intensivt med att starta en arbetsintegrerad lärarutbildning från och med hösten 2021, i samarbete med medverkande institutioner och regionens skolhuvudmän.

UMEÅ UNIVERSITET

Kompetensförsörjning

Lärarhögskolans ledning genomför årligen systematiska dialoger med berörda institutioner utifrån inlämnade kompetensförsörjningsplaner för att säkerställa att antalet lärare och deras sammanlagda kompetens svarar mot lärarprogrammets volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

I övrigt bidrar Lärarhögskolans sökbara resurs för enskilda forskare, satsningarna på praktiktäna skolforskning (inte minst genom regeringsuppdraget ULF) och Lärarhögskolans planeringsbidrag för att stärka projektansökningar för externa medel till att forskare inom utbildningsvetenskap även detta år har kunnat höja sin konkurrenskraft vid anställningar.

Forskarskolan i utbildningsvetenskap är en viktig del i Lärarhögskolans långsiktiga strävan av kompetensförsörjning inom forskning och utbildning. Under året hade forskarskolan 69 aktiva doktorander inom det utbildningsvetenskapliga området. Dessa finns spridda på universitetets alla fyra fakulteter och på ett 15-tal institutioner. På grund av pandemin har verksamheten i stora delar behövt genomföras digitalt.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet vid Lärarhögskolan har under 2021 fokuserat på resultatet av medarbetarundersökningen, som visade på ett antal utvecklingsområden. Ledningen för Lärarhögskolan beslutade att delta i projektet *Integration av medarbetarenkäter i Umeå universitets ledningssystem för det systematiska arbetsmiljöarbetet (IMULSA)*, med syftet att hämta in en mer fördjupad bild av medarbetarnas upplevelse av arbetsmiljön. Fokusgruppsamtal genomfördes och ett antal rekommendationer presenterades, bl.a. för att öka vi-känslan bland kansliets medarbetare.

Utöver de uppföljningar som gjorts på kanslinivå har även medarbetarnas arbetsmiljö följts upp i samband med medarbetarsamtal. Kanslichefen har också hämtat in information om medarbetarnas arbetsmiljö i hemmet i tider av distansarbete för att säkerställa att alla känner till vad arbetsgivaren har kunnat bidra med för att stärka den fysiska arbetsmiljön i hemmet. Med jämna mellanrum möts kanslichef och ombudet för arbetsmiljö för att diskutera ärenden som är aktuella, men också risker och utmaningar i det vardagliga arbetet.

Som en åtgärd för att förbättra arbetsmiljön utifrån det som framkommit i ovanstående undersökningar har kanslichefen minimerat tiden för information vid kanslimöten och APT. Den information som kan ske i skrift skickas ut via veckobrev. Tiden vid dessa möten används istället till diskussioner kring frågor om exempelvis arbetsmiljö och delaktighet. Dessa diskussioner syftar till att alla ska känna en delaktighet och inflytande i gemensamma frågor och processer vid kansliet.

Under året har ett antal nyanställningar gjorts. Distansarbetet har gjort det till en stor utmaning att introducera nya medarbetare i sina uppdrag. Introduktionen har därför främst handlat om att underlätta viktiga kontakter med övriga medarbetare inom kansliet. Målet om att ha en färdig kompetensförsörjningsplan till sommaren 2021 uppfylldes och arbetsbeskrivningar har arbetats fram.

Synlighet och internationalisering

Lärarhögskolan har under året färdigställt en kommunikationsplan, med syfte att stödja och synliggöra Lärarhögskolans kommunikationsarbete. Kommunikationsarbetet ska vara väl

UMEÅ UNIVERSITET

integrerat i verksamhetsplaneringen och ha en stödjande funktion i uppfyllelsen av Lärarhögskolans mål. Det görs kontinuerliga överväganden om vilka utbildningar som ska marknadsföras och under året bildades ett redaktionsråd bestående av Lärarhögskolans akademiska ledning samt kommunikatören. Syftet med detta råd är att utveckla internkommunikationen. Bland annat har ett internt nyhetsbrev sjuöatts.

Under 2021 fortsatte det Nordforsk-finansierade samarbetet The Arctic Five.

Hållbar utveckling

De flesta utbildningsprogram vid Lärarhögskolan har examensmål som innehåller hållbar utveckling. Lärarhögskolan försöker i möjligaste undvika detaljstyrning av den forskning som Lärarhögskolan medfinansierar. Lärare i grundutbildningarna och forskare inom utbildningsvetenskap uppmuntras däremot att delta i de universitetsgemensamma utbildningsdagar och aktiviteter som erbjuds vad gäller hållbar utveckling som perspektiv. Forskarskolan i utbildningsvetenskap har sedan några år tillbaka arbetat med att föra in frågor om hållbar utveckling i sin verksamhet. Forskarskolan har under året arbetat med en revidering av kursplanen för Forskningsprocessens delar, 7,5 hp, där hållbar utveckling skrivs in i ett av kursens förväntade studieresultat.

Mångfald och lika villkor

Lärarhögskolans arbete med den statliga värdegrunden, aktiva åtgärder och kartläggningen av risker har tyvärr inte ägnats tillfredställande mycket tid under 2021 på grund av pandemin som gjorde att andra delar av verksamheten behövde prioriteras. Lika villkorsarbetet vid Umu har dock lyfts vid varje APT och medarbetare har getts möjlighet att vända sig till Lika villkorsföreträdaren vid eventuella frågor eller problem. Flertalet av Lärarhögskolans utbildningsprogram innehåller inslag om lika villkor och flera av de nationella uppdrag Lärarhögskolan har handlar om att öppna upp för fler grupper att kunna studera till lärare.

Etisk medvetenhet

Forskarskolan i utbildningsvetenskap har sedan den startade regelbundet anordnat seminarier och workshops med forskning i samband med lokala forskningsinternat med forskningsetik i fokus. Detta arbete har nu formaliserats i och med att forskarskolan reviderar kursplanen för Forskningsprocessens delar, 7,5 hp, där forskningsetik skrivs in i ett av kursens förväntade studieresultat.

Insatser i syfte att stärka forskning och utbildning

Universitetsstyrelsen beslutade våren 2021 att använda universitetets ekonomiska överskott till insatser i syfte att stärka forskning och utbildning. Rektor har sedan fattat två delbeslut om fördelning och användning av satsningen. Lärarhögskolan har totalt 6 543 tkr att förbruka. Hela beloppet ligger inom området *Förstärkning av utbildning*. Medlen fördelas enligt nedan:

Skrivutveckling, 2 948 tkr

En arbetsgrupp inom Lärarhögskolan har under 2021 arbetat med olika insatser för att stärka språkförmågan för studenter på Lärarhögskolans program. Arbetsgruppen har valt att avgränsa uppdraget till språkstöd inom området skrivande. Lärarstudenters skriftliga kommunikationsförmåga är av avgörande betydelse för deras framtida möte med och utbildning av barn och unga. Lärarstudenters skrivkompetens är också viktig för utvecklandet av deras eget självständiga och kritiska tänkande och därmed deras möjligheter att klara av och slutföra sina studier. För att få

UMEÅ UNIVERSITET

till stånd en lyckad satsning kommer aktiviteter att riktas både till lärare och till studenter. De största kostnaderna ligger i arbetet med att lärarna som arbetar i kurserna ska kompetensutveckla sig.

Skrivutveckling har en budget på totalt 3 948 tkr, varav 1 000 tkr kommer Lärarhögskolans myndighetskapital och resterande del, 2 948 tkr, finansieras av medel inom *Förstärkning av utbildning*.

Budgeterade kostnader år 2021 var 210 tkr, varav hela beloppet ligger inom skrivutveckling. Dessa uppgifter är dock preliminära, då slutfaktura ännu inte inkommit.

Förstärkning av utbildning, 3 595 tkr

Inga medel fördelades under 2021 under denna post, men Lärarhögskolan kommer enligt plan från och med 2022 att fördela ut dessa medel till de institutioner som bedriver utbildning inom Lärarhögskolans ram. En stor del av Lärarhögskolans utbildningar har prislappar inom det humanistiska- och samhällsvetenskapliga området, samt inom området undervisning. Då kurser inom dessa utbildningsområden i många fall är underfinansierade, kommer en riktad satsning på dessa utbildningsområden under åren 2022–2025 att medföra mer lärarledd tid för studenterna samt bättre möjligheter till pedagogisk utveckling. Även utbildning på avancerad nivå kommer att stärkas inom ramen för satsningen.